

Naar de NOT

Voor de één is het een gezellig dagje uit, voor een enkeling is het een noodzakelijk kwaad, en velen zien het als een inspirerende werkdag: een bezoek aan de NOT 2009. Wat kun je er verwachten?

Tekst: Kim de Weert

De tweejaarlijkse NOT is het grootste Nederlandse vakevenement voor onderwijsprofessionals en vindt plaats van dinsdag 27 tot en met zaterdag 31 januari 2009 in de Jaarbeurs Utrecht. Verwacht wordt dat meer dan 50.000 docenten en andere onderwijsbetrokkenen de beurs bezoeken. Naast een uitgebreid aanbod van lesmateriaal, schoolreizen, trainingen, schoolinrichters en nog veel meer, biedt de beurs activiteiten, prijsuitreikingen, workshops en congressen. De thema's van de NOT 2009 zijn 'Ondernemend onderwijs' en 'Leren met ict'.

Aankomst Bezoekers ontvangen bij aankomst het Beursmagazine. Hierin staat onder meer een overzicht van alle exposanten met daarbij een plattegrond van elke hal. Dit is erg handig om bij de hand te houden, want er zijn ruim 470 exposanten verdeeld over vijf grote hallen.

Routes Bepaalde subthema's worden uitgelicht op de beurs. Zo is er een Groene Route - een groene stippe lijn op de vloer - die bezoekers langs onderwijsaanbieders leidt die een positieve bijdrage leveren op het gebied van natuur, milieu en voedselkwaliteit. Daarnaast is er bijvoorbeeld een Dyslexiestraat, waar negentien specialisten op dyslexiegebied zich presenteren.

HAL 7: bouw, facilitair en inrichting, leren & onderwijzen met ict;
HAL 8: management, advies en organisatie, training en nascholing, brede school en kinderopvang;
HAL 9 EN DEEL VAN 10: leren en onderwijzen met ict;
HAL 10: dagtrips en reizen, Kinderboekenstraat, Dyslexiestraat;
HAL 11: Educatieve uitgeverijen, leermiddelen en materialen, Muziekstraat.

Workshops Ook deze aflevering staat de NOT bol van congressen en workshops. Een compleet overzicht staat op de website van de NOT, maar hier is alvast een willekeurige greep uit de ruim 150 gratis workshops:

- Het digitale schoolbord: wat kan ik ermee?;
- Omgaan met agressie in de klas;
- Verzuimbeheersing voor het onderwijs.

Prijsuitreikingen Staatssecretaris Sharon Dijksma reikt op 29 januari de Nationale Scholenbouwprijs uit voor het beste schoolontwerp van de afgelopen twee jaar. Beursbezoekers mogen meestemmen voor de publieksprijs. Tevens wordt de NOT Innovatieprijs uitgereikt en de Stimuleringsprijs Gezonde Schoolkantine van het Voedingscentrum.

Tips Nog enkele tips voor vertrek: Stel vooraf je doel(en) van het NOT-bezoek vast. Je kunt dan gericht op zoek gaan naar de informatie die je nodig hebt. Kijk alvast op de NOT-site welke aanbieders je niet wilt missen. En vergeet je niet voor te registreren op de site. Het beursbezoek is dan gratis. Uitnodigingen en registratiecodes vind je overal, bijvoorbeeld in het vorige nummer van Prima VO. ←

Meer info: www.not-online.nl

DIGITAAL SCHOOLBORD

Van krijt naar pixels

Filmpjes laten zien, altijd snel het juiste beeld bij de hand en volop mogelijkheden om lessen voor te bereiden en te delen met collega's. Het 'digibord' heeft veel voordelen, maar dan moet je wel weten hoe je hem optimaal kunt gebruiken. Een training of workshop bij aanschaf is dan ook van groot belang.

Tekst: Marije Sietsma

Beeld: iStock

'Engeland is voorloper als het gaat om digitale schoolborden', zegt Eddy de Lange, expert digitale schoolborden bij de PTH Groep. 'De regering heeft daar ruim vijf jaar geleden fors geïnvesteerd in de aanschaf voor veel scholen. Maar daarbij hebben ze verzuimd de gebruikers een goede training te geven. Dan wordt zo'n bord enkel gebruikt als een veredeld projectiescherm. Zonde! Die fout hebben we in Nederland gelukkig niet gemaakt.'

Vooraf een gebruikersinstructie met didactische inhoud is erg belangrijk, vindt Bert Vreeken, adviseur educatie en master-trainer digitale schoolborden bij BIS. 'Je kunt wel een "knoppentraining" geven, maar dan heeft de leerkracht nog altijd geen echte basis om het bord optimaal te gebruiken. Daarom geven wij ook zo'n twee keer per jaar een workshop waarbij docenten echt aan de slag gaan met digitale schoolborden. Gewoon, om ze op een ongedwongen en speelse wijze kennis te laten maken met de mogelijkheden.'

Goed overleg Toch is het digitale bord niet voor iedereen weggelegd, meent Eric de Jonge, manager bij Interwrite Learning: 'Je hebt mensen die meteen enthousiast aan het werk gaan met zo'n bord, maar ook mensen die er met een grote boog omheen lopen. Het is dus vooral heel belangrijk dat een school intern goed overleg pleegt voor tot aanschaf wordt overgegaan. Er zijn

mensen die al zo lang in het vak zitten, dat ze helemaal geen behoefte hebben om over te stappen. Al helpt het vaak al enorm als ze zien hoe eenvoudig sommige toepassingen zijn.'

Wat de toekomst ons op digitaal gebied gaat brengen, is moeilijk te voorspellen. Al denkt De Jonge dat er in elk geval een belangrijke slag gemaakt zal worden in de gebruikte techniek: 'Ik verwacht dat we op termijn over gaan op led-schermen, die zijn nog dunner. Op dit terrein gaat echt nog wel wat gebeuren.'

Interactief Ook Vreeken verwacht dat vooral de techniek zal veranderen. Al zijn de ontwikkelingen natuurlijk ook heel afhankelijk van hoe het onderwijs er uit gaat zien. Gaan we meer klassikaal of juist in kleinere groepjes lesgeven? Het is bijvoorbeeld ook mogelijk om elke leer-

ling te voorzien van een draadloze tablet-pc die in verbinding staat met het scherm voor de klas. Zo kunnen de lessen nog veel interactiever en hebben leerlingen veel meer eigen inbreng.'

De Jonge ziet ook mogelijkheden voor een nog intensiever gebruik van digitale middelen in de klas. 'Stemkastjes bijvoorbeeld. Digitaal lesgeven beperkt zich voorsnog vaak tot het projecteren van lesstof op het digitale bord. Maar door stemkastjes te gebruiken waarop leerlingen antwoorden of eenvoudige berekeningen kunnen invoeren, kun je heel eenvoudig hun kennis meten en in kaart brengen. Zo krijgt de leerkracht een beter inzicht over het resultaat van zijn eigen lessen en kunnen kinderen gedurende hun hele

Het digitale schoolbord is meer dan een veredeld projectiescherm

schoolloopbaan écht gevolgd worden.' Leerlingen nog meer laten werken met computers, betekent dat niet dat de schrijfvaardigheid van kinderen nóg verder achteruit zal hollen? Nee, denkt Vreeken. 'Je hoort inderdaad dat kinderen steeds minder netjes schrijven en dat ze niet meer gewend zijn om aan elkaar te schrijven. Maar ook dat is iets dat je juist goed kunt oefenen met zo'n digitaal schoolbord. Bijvoorbeeld door lijntjes op het bord of de tablet-pc op te roepen waartussen ze moeten schrijven. Het is maar net hoe de leerkracht de mogelijkheden gebruikt.'

Les via internet Bij de PTH Groep gaan ze nog het verst in hun toekomstvisie. Commercieel directeur Wijnand Fijnvandraat ziet namelijk ook grote mogelijkheden op het gebied van videoconferencing. Iets dat volgens hem niet alleen in het bedrijfsleven, maar ook op scholen uitkomst kan bieden. 'Natuurlijk is het handig als je op afstand kunt vergaderen en lessen of PowerPointpresentaties kunt delen. Maar daarin kun je nog veel verder gaan. Zo kun je bijvoorbeeld ook een hele les opnemen zodat deze later (of live) via internet is op te roepen.'

Volgens Fijnvandraat wordt dit in Amerika al op grote schaal toegepast. 'Hiermee kunnen ze ook leerlingen in afgelegen gebieden bereiken. Nonverbale communicatie is natuurlijk een heel belangrijke factor. Wil je goed lesgeven, dan is visueel contact tussen docent en leerling belangrijk. Maar er zijn situaties waarin zo'n oplossing voor een leerling het verschil kan uitmaken tot een jaar overdoen of toch gewoon met zijn of haar klas meegaan naar het volgende jaar. In geval van ziekte bijvoorbeeld.'

Op de NOT: aanbieders van digitale schoolborden zijn voornamelijk te vinden in hal 9.

‘Elke combinatie mogelijk’

ontwikkeld onder de naam Docentenkit. “Een digitaal koffertje, dat materiaal bevat waarmee de docent kan werken”, legt hij uit. “Naast het noodzakelijke materiaal zitten er ook leuke tools bij om de les mee te verlevendigen. Ideaal voor gebruik in combinatie met bijvoorbeeld een digitaal schoolbord of een beamer.”

Digitale beoordeling Voor leerkrachten die eerst nog even de kat uit de boom willen kijken, biedt EPN een gratis digitaal beoordelingsexemplaar. “Wij willen docenten de kans geven om een jaar vrijblijvend kennis te maken met de methode”, aldus Den Heeten. “Op de beurzen waar we tot nu toe gestaan hebben, merkten we dat er veel animo voor Boek&Web is. Er blijft echter altijd een groep docenten die al jaren met boeken lesgeven en met enige scepsis tegen digitale methoden aankijken. Voor hen is het digitale beoordelingsexemplaar ideaal, aangezien ze dan eerst met eigen ogen kunnen zien hoe het werkt.” Den Heeten denkt dat met name de combinatie van papieren boeken met digitaal lesmateriaal Boek&Web interessant maakt voor het onderwijs. “Digitaal is absoluut de toekomst. Boeken zullen echter ook nooit helemaal verdwijnen omdat dat nu eenmaal in ons systeem zit. Een krant lees je immers ook nog steeds het liefst op papier...”

NIEUWE GENERATIE BOEK&WEB

EPN ontwikkelt al meer dan 40 jaar leermiddelen voor alle niveaus van het voortgezet onderwijs. In de EPN-stand op de NOT-beurs staat de nieuwe generatie Boek&Web onderbouwmethode centraal. “Deze lesmethoden zijn zowel in boekvorm als digitaal te verkrijgen, waardoor elke mogelijke combinatie gemaakt kan worden”, aldus Willem den Heeten, productmanager voor Boek&Web.

Tekst: Jessica Scheffer

De nieuwe generatie Boek&Web onderbouwmethoden (vmbo/h/v) zijn BuiteNLand, Getal & ruimte, Columbus, Muziek op maat, TrabiTour, Xchange, Nasteq en Technologie. “Doordat zowel de papieren boekvorm als het interactieve werkboek, oftewel het i-werkboek, uitwisselbaar met elkaar zijn, kan iedereen op zijn of haar eigen manier het toepassen in de les”, licht hij toe. “De ene docent wil volledig digitaal, terwijl de ander ervoor kiest om er af en toe een boek bij te houden, hier speelt Boek&Web op in.”

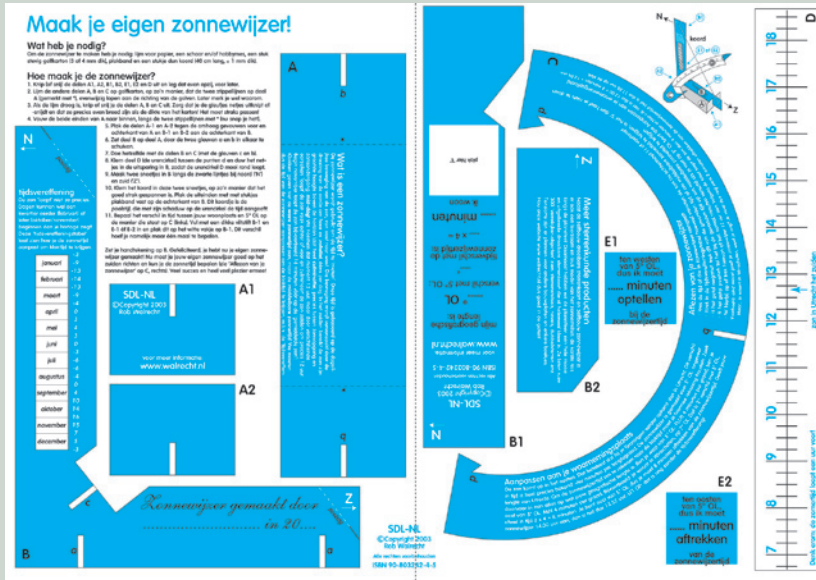
Schoolwise Het i-werkboek biedt EPN aan via de beveiligde internetomgeving ‘Schoolwise’, voor leerlingen en docenten. Hiermee kunnen leerlingen, thuis of op school, met een computer bij de leerstof. De docent kan in dezelfde omgeving de leerstof naar eigen inzicht arrangeren, plannen en deadlines stellen. “De meerwaarde van het i-werkboek is dat leerlingen met één klik op de muis met behulp van interactieve feedback direct hun prestaties kunnen verbeteren”, vertelt Den Heeten. “De docent kan precies de vorderingen van de leerlingen volgen, doordat Schoolwise de voortgang bijhoudt. Leerlingen zien direct het resultaat en nakijken behoort tot het verleden. Het bevorderen van het zelfstandig werken speelt een belangrijke rol.”

Bij de nieuwe onderbouwmethoden is digitaal docentmateriaal

de ‘planisferen’; draaibare sterrenkaarten. Deze sterrenkaarten tonen alle sterren en sterrenbeelden die in een bepaald gebied te zien zijn. Walrecht: ‘Bovendien kun je ook de datum en tijd instellen. Zo kun je precies zien welke sterrenhemel je op een bepaalde datum kunt zien, en kun je dus perfect je eigen sterrenbeeld opzoeken. Maar je kunt ook met de hele klas op zoek gaan naar een sterrenbeeld als de Grote Beer, bijvoorbeeld.’

Walrecht levert ook een zelfbouw zonnwijzer. ‘Hiermee kunnen leerlingen op een eenvoudige manier zien waar onze tijd vandaan komt. Niet alleen leuk om in elkaar te zetten, maar ook nog leerzaam dus!’ Helemaal uniek is volgens Walrecht zijn schaalmodel van het zonnestelsel. ‘Deze bestaat uit zestien kaarten, voor onder andere de zon, de planeten en de maan. De kaarten staan boordevol informatie, dus met elkaar vormen ze ook een soort beknopte encyclopedie van het zonnestelsel: ideaal voor een werkstuk of spreekbeurt!’ Al met al is Walrecht, met zijn uitgebreide pakket aan lesmaterialen, helemaal klaar voor het Sterrenkunde-jaar. Hij onderneemt verder geen extra acties. ‘Al komt net voor het NOT wel het derde, laatste deel uit van de serie ‘Genieten van sterrenkunde’: ‘Genieten van het zonnestelsel’. Daarin probeer ik een beeld te scheppen van het verre heelal aan de hand van veel virtuele schaalmodellen.’

**Meer informatie: www.walrecht.nl en www.astronomy2009.nl
Op de NOT: hal 10, stand Fo18.**

Sterrenkijken

2009 is internationaal uitgeroepen tot Jaar van de Sterrenkunde. Hét moment om daar op school eens lekker mee uit te pakken. En qua lesstof kun je er alle kanten mee op...

Tekst: Marije Sietsma

Waarom bestaat er zoiets als dag en nacht? Hoe herken ik mijn eigen sterrenbeeld in de hemel? Hoe ver weg staat Jupiter eigenlijk van de aarde? En wat hebben de sterren te maken met eb en vloed? Het is zomaar een kleine greep uit wat leerlingen bezighoudt als het gaat om sterrenkunde. Veel vragen zijn beslist niet moeilijk te beantwoorden. Maar het helpt wel als je hierbij als docent gebruik kunt maken van helder lesmateriaal. Rob Walrecht heeft een kleine uitgeverij van sterrenkundige producten, waaronder een serie door hem zelf geschreven boeken over dit onderwerp, ‘Genieten van Sterrenkunde’ geheten. Veel leerkrachten beseffen dat sterrenkunde een interessant thema is, maar lang niet iedereen is voldoende thuis in het onderwerp. Zeker het eerste deel, ‘Genieten van de sterrenhemel’, gaat op een eenvoudige manier in op alle basiszaken.’

Planisferen Naast boeken biedt Rob Walrecht Productions ook speciaal ontwikkeld lesmateriaal aan. Het meest gebruikte product volgens Walrecht zijn